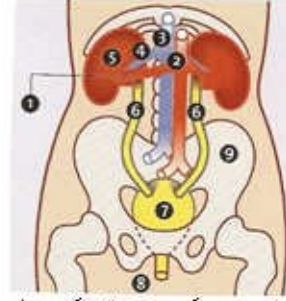

تەۋەرىك ئە سەر نە خۇشپە كانى گورچىلە - Nephrotic disease-

- 1- ئۆرى گەرەى خويى گورچىلە
- 2- Aorta
- 3- Vena Cava Inferior - ئۆرى گەرەى خويى بەشى زۆرەۋە
- 4- ئۆرى خويى گورچىلە
- 5- گورچىلە - Kidney
- 6- ئۆرىمەكەنى مېزەنەرلە ناۋزىگدا - Ureters
- 7- مېزەنەرلە - Vesica urinaria
- 8- مېزەنەرلە - Urethra
- 9- جەۋز - Pelvis

گولانە پشەرى - ھۆنەندا

ئەم بەشەدا باس ئە نە خۇشى گورچىلە كان ئە كاتى دووگىيائى نافرەتەندا دەكەين.

پىرست :

- 1- گورچىلەكانت زۆر گرتگن بۆ ژيان
- 2- گورچىلەكانت چۆن كار ئە كەن؟
- 3- تىژىنەۋە و لىكۆئىنەۋە ئە بارەى گورچىلەكان
- 4- گورچىلەكان و بەرز بوونى پەستانى خويىن Hypertension -
- 5- گورچىلەكان و نە خۇشى شەكرەى خويىن Diabetes -
- 6- گورچىلەكان، نە خۇشى گورچىلەكان و تىۋاناي زاۋىزى Fertility -
- 7- كىشەى وپراسى بلۆقە كانى گورچىلە Kidney Cyst Genetic
- 8- بەردى گورچىلە Kidney Stone -
- 9- انتھابى رىگاي مېزەنەرلە Cystitis Inflammation & Urethritis Inflammation -
- 10- انتھابى بەشى پالائوگەى (فىلتەرى) گورچىلە Glomerulonephritis -
- 11- غودەى گورچىلە Kidney tumor -
- 12- كەمتر كاركردنى دىژخايەنى گورچىلە Chronic Renal failure of kidney failure -
- 13- پالائوتى خويىن Dyalese -
- 14- گۆرىنى گورچىلە Kidney Transplantation -
- 15- سەرچاۋەكان

دووكيانى و نەخۇشى گوورچىلەكان ، ھەندىك جار بىكىشەيە و ھەندىك جار يەكجار زۆر بە كىشەيە

ئەم بەشەدا باس ئە نەخۇشى گوورچىلە كان ئە كاتى دووكيانى ئافرەتانددا دەكەين .
ئەگەر گوورچىلەكان باش كار نەكەن ئەو تەواناى زاوئى كەمتر دەبىتەو و ئەگەرى راوەستانى ماوئى
دووكيانى ئافرەت ھەيە ، ئىرەدا مەبەست ئەوئەيە كە ئافرەت ناتوانىت ماوئى كەم يان زىاد ئە 42
ھەفتەكەى تەواو بكات و ماوئى دووكيانى زووتر كۆتايى پىبىت . (ئەبەرچوون) . تا چ رادەيەك دەتوانىن
بلىين ئەو رەو دەدات ، پەيوەستە بە تا چ رادەيەك نەخۇشەكەى گوورچىلە قوولە ؟ ئەگەر نەخۇشەكە
ئە قۇنغىكى سەرەتايىدايىت ئەو ئاسايە و چاوەرئى ھىچ رووداويكى نەرىنى ناكرىت . ئەگەر نەخۇش
خەرىكى - Dialyse پاكردەنەوئى خوئىن بىت ئەو ئەگەرى دووكيان بوون (ئەگەرى ھامىلەبوون) زۆر
كەمە و زىانى بۇ دايك و منال (كاكئە Embryo=8 يان Foetus=8 ھەفتە ئە زگدا) زۆرە .

ئە كاتى دووكيانىدا ھەندىك گۆرانكارى گەورە روو دەدەن ئە گوورچىلەكاندا .
ھەوزى گوورچىلە Renal pelvis و بۆرىەكانى مېزھىنەرى ناو زگ Ureters ، فراوانتر دەبن ، خوئىن
ئە ناو گوورچىلەدا زىاترەتوچۆ دەكات و گوورچىلەش زىاتر كار دەكات .

پەستانى خوئىن تا مانگى شەشەم ئە كاتى دووكيانىدا دادەبەزىت و دووايى بەرز دەبىتەو . ئە رىگى
مېزەو رېزەيەكى بەرچا و ئە پرۆين كە ئە رېزەى ئاسايى خۆى زىاترە ئە دەست دەچىت .
ئەگەر گوورچىلەكان ساغ بن ئەو گۆرانكارىيە ھىچ كىشەيەكى وەھا درووست ناكات ، بەلام ئەگەر گوورچىلە
ناساغ بىت ئەو گرانايىەك درووست دەكات كە ئەوئىش بە گۆرەى قۇنغى نەخۇشەكەيە كە نەخۇش
تېيدايە .

ئەگەرى دووكيان بوون) زگ پېبوون (-Pregnancy)

ھەرچەند گوورچىلەكان بە خەراپى كار بكەن ئەو ئەگەرى دووكيان بوون كەمترە .
بە ھۆى درووستبوونى پاشماوەكانى زۆر بەرچا و ئە ناو خوئىندا ، ئىنجا گۆرانكارىيەكى گەورەش درووست
دەبىت ئە سەرتىكچوونى ھۆرمۇنەكان كە ئەو كارىگەرە ئە سەركەم بوونەوئى تەواناى زاوئى .
ئەگەر ئافرەت بە رىكوپىكى خولى مانگانەى ھەبىت و كىشەيەكى كەمى ئە گوورچىلەدا و بە شىوئەيەكى
گشتى بارى تەندروستى باش بىت ، ئەگەرى دووكيان بوونى ئاسايە (ئەگەر كارى گوورچىلە ئە 60%)
زىاتر تەواناى كارى ھەبىت .)

له هه نذیک نه خووشی له قوناغه قوونلهکاندا، خولی مانگانەى نافرەتان نارێک دەبیت و جارى وایه هەر رادهوستیت.

ئەوسا که گورچیلە گەیشته ئەوپههري سستکاری، که دەبیت خوین به شیوهی Dialyse بپاڤیوریت، ئینجا ئەگهري دووگیانی Pregnancy زۆر کم دەبیت.وه.
ئەگهري گورچیلەکان له قوناغیکی زۆر خراپدا بن و توانای کاریان ته نیا 10% بیت ئەوه توانای زاوژی و مناخستنهوه زۆر لاواز دەبیت .

ئەگهري گورچیلەکان چارهسەر بکړین ئەوه ئەگهري دووگیان بوونیش زیاتر دەبیت.وه.به تایبەتی ئە و نافرەتانهی که گورچیلەکان گۆرپوه رهوشی زاوژیان زۆر باشتتر بووه .

ههروهها له بپاوانیشدا توانای مناخستنهوه Fertility لاواز دەبیت.وه که گورچیلەکانیان باش کار نهکن.

ئینجا بۆیه، باشتروایه ئەو بپاوانهی که گورچیلەیان کیشی ههیه له قوناغیکی سهههتاییدا تۆوهکهیان له تاقیگهدا بدهنه دهست پسیوران بۆ راگرتنی له ناو چانهبهفردا(بۆ دووارۆژ ئەگهري ویستیان منال دروستبکهن، ئەوه بهکاریینن خاو دهکرتتهوه بۆ بهکار هیتانی تهکنیکی :

IVF=In vitro fertilisation یان ICSI=Intra cytoplasmic injection sperm

ئەو کهسانهی که ئەو کیشهیان ههیه ، باشتتر وایه که راویژ له گهل پزیشک بکهن بۆ تیگهیشتن له دوواکیشهکان و ئەگهري نه ریتیهکانی کاتی دووگیانی بۆ دایک و منال. ئەگهري نافرەت له گوماندای بیت که دهیهویت ببیته دووگیان یان دهتوانیت ئەوه باشتتر شیوهیهک له شیوهکانی بهرگری بهکار بهییت- Anti-Conceptiva . ههروهها ئەگهري کارکردنی گورچیلەکانی له رادهیهکی زۆر خراپ دابیت ئەگهري ئەوه ههیه که تۆو و هیلکهی نیر و می هەر پهیهوند دروست نهکن .

دووگیان Pregnant-، که نه خووشیهکی گورچیلەى ههیت

ئەو نافرەتانهی که نه خووشی گورچیلەیان ههیه

چهنده گورچیلە باشتتر کار بکات ئەوهنده بوواری کاتی دووگیانی تا کوتایی باشتره.

ئەگهري گورچیلەکان له قوناغیکی سهههتاییدا زیانمەند بووبن ئەوه کیشه دروست ناکات بۆ دووگیانی.

ئەگهري نه خووشیهکه له قوناغیکی مامناوهندیدابیت ئەگهري کیشه له 50% دایه. له بهشی نیوهی

تریدا منالکه که له بهر دهچی Miscarrige(abortion) یان زووتر له کاتی خوی به دونیا دیت

Premature birth .

کارکردنی گورچيله كان له کاتى دووگياندا له وانه يه بهر و بواری خهراپی بروت، نهوه هندیك ریسک دروست دهکات.

نه خوشیبه کانی گورچيله به شیوه یه کی گشتی کیشه ی بهرزی په ستانی خوین دروست دهکن و نهوه له کاتی دووگیاندا بهر و بهر تر بوونه وه د بروت. ئینجا نهوه مه ترسی دروست دهکات له سه ر ژیانی دایک و منالی ناوژگ .

ئیسنا بهرزی په ستانی خوین به پاریز و درمان کونترول دهکریت-چاره دهکریت. نهوه درمانانه ش که به کار دهیندرین رۆژ بهر رۆژ جیگای متمانه و بهر و بى زیانمه ندی ده رۆن. چه نده کیشه ی کارکردنی گورچيله باشر بکریت و نهوه نه خوشیبه چاره سه ر بکرین نهوه نهوه نده بوواری کاتی دووگیانى و رهوشی دایک و منال بى مه ترسیتر ده بیټ .

هه ندیک جار له کاتى دووگیاندا کارکردنی گورچيله كان نهوه نده بهر و خراپی د بروت که ناچار پیویست به پالوتنی خوین به نامیری گورچيله دهستکرد Dialyse دهکات، نهوسا نهگه ری که می هیه که ماوه ی دووگیانى تا کوتایى خوی بتوانیت بروت .

کاتی Dialyse

وهکو پیشتر نامارمه مان پیی کرد نهوه نه خوشانه ی که کرده وه ی Dialyse واتا پالوتنی خوین دهکن، نهگه ری که متریان هیه به بو دووگیانى بوون .

له بهر نهوه ریسکانه ی که تووشی دایک و منال ده بن ، نهوه نافرمانه ی که Dialyse دهکرین ، له لایه ن پزشکیکه وه ناموژگاری دهکرین خوین دووگیان نهکن .

نهگه ر هه ر دووگیان بوون و له دهست ده رچوو نهوه ده بیټ له ژیر چاودیریبه کی زور باشدا بیټ و به وردی مامه نه ی له گه ن بکریت، ئینجا نه خوشه که تا کوتایى ماوه ی دووگیانى له نه خوشخانه دهخویټ و له ژیر چاودیریدا ده بیټ (نه وروپا).

نهوسا پیویسته زووتر له جارن Dialyse بکریت یان نهگه ر پیویست بوو هه موو رۆژیک. کونترول کردنی بهرزی په ستانی خوین و که مخوننی به کاتی خوی و به وردی زور زهرووره و ههروهه بهرگری کردن له گرتنی ههوه (Infections=چلگرتن) به هوی میکروئورگانیسمه کانه وه زور پیویسته .

هه رچه ند نهوه هه موو ناگاداری و چاودیریبه له ماوه ی دووگیاندا هیه، کاتی Dialyse ، به لام هه رواش نهجامدانی کاریکی سهخت و نالۆزه و زۆربه ی دووگیانده كان ماوه ی دووگیانى پی تهواو

ناكریت و لیان ده پچریت و له نه جامدا مناله كهیان له بهر ده چیت. هه ندیكیان مناله كهیان زووتر له كاتی خوی له دایك ده بییت، كه نه وهش كیشه یه کی تره و لیته دا باسی ناكه یین .

سه رچاوه كان:

Luc De Vries & drs. Sandra / نووسینی U en Uw Gezondheid ی

Schrooyen drs.

www.nierstichting.nl

www.wikipedia.nl